

Droes-certificering werkwijze

Wat houdt het programma in?

1. Een vrijwillig programma voor paardenbedrijven, gebaseerd op serologische screening om eventuele besmetting met de bacterie *Streptococcus equi* subspecies *equi*, de veroorzaker van droes, vast te stellen.
2. Vervolgonderzoeken voor elk seropositief paard om dragers te identificeren en te behandelen.
3. Deelnemende bedrijven volgen een helder protocol (document "Aanpak droes") wanneer zich een droes uitbraak op het bedrijf voordoet.
4. De primair verantwoordelijke dierenarts van het bedrijf is betrokken bij iedere stap, zoals monstername, advisering en behandeling.
5. Deelnemer aan het programma is eigenaar van een bedrijf met paarden, mits toestemming eigenaren paarden

"Droes-vrij" en "Droes-onverdacht"

1. Er zijn twee opties mogelijk bij Droes certificering. Een Droes-vrij status en een Droes-onverdacht status.
2. Beide opties beginnen met het testen van alle paarden binnen het bedrijf om dragerdieren te identificeren en te behandelen.
3. Voor beide opties wordt dezelfde "Aanpak droes" gevolgd, inclusief het testen van nieuwe paarden die op het bedrijf aankomen.
4. Indien men een Droes-vrij status heeft behaald en dit wil continueren, moeten alle paarden en pony's jaarlijks hertest worden.
5. Indien het bedrijf genoeg neemt met het overgaan van een Droes-vrij naar een Droes-onverdacht status is het hertesten van de paarden en pony's niet verplicht. Wel dient het bedrijf en de dierenarts dan een verklaring te ondertekenen waarin staat dat de protocollen van dit programma in het afgelopen jaar aangehouden zijn en ook in het komende jaar gevolgd zullen worden. Met protocollen wordt dit document "Droes certificering: werkwijze programma" en het document "Aanpak droes" bedoeld. Op basis van deze verklaring wordt de Droes-onverdacht status verleend.

Voordelen van het programma

1. Deelnemende bedrijven onderscheiden zich in de paardenwereld.
2. Deelnemers zijn bewust bezig met droes en kunnen aantonen dat ze een droes vrij-status of een droes onverdacht-status hebben.
3. Het risico op droesuitbraken op deelnemende bedrijven wordt verminderd door het terugdringen van het aantal dragerdieren op het bedrijf.
4. Een goede samenwerking tussen dierenarts en houder is van belang om droes onder controle te houden.

Hoe werkt het programma?

1. Benodigde stappen voor het verkrijgen van een status.

1. De eigenaar van de stal doet de aanvraag tot deelname aan het programma na afstemming met zijn klanten (de eigenaren van de paarden) en na overleg met de betreffende dierenarts(en). Hiervoor wordt het formulier "Aanmeldingsformulier Droes certificering" ingevuld en getekend. Op dit formulier worden tevens alle aanwezige paarden en pony's geïdentificeerd met naam paspoort/chipnummer, eigenaar/verzorger en dierenarts.
2. Na de aanvraag sturen we de primair verantwoordelijke dierenarts een speciaal inzendformulier toe voor de monstername.
3. Alle dieren op het bedrijf worden serologisch gescreend middels de droes ELISA test van GD om aan te tonen of zij recent blootgesteld zijn geweest aan seropositieve *S. equi* dieren dan wel mogelijk dragers van de bacterie.
4. Indien alle uitslagen van deze serologische screening negatief zijn en op het moment van monstername geen klinische verschijnselen geconstateerd zijn of zich recent hebben voorgedaan, wordt het bedrijf gecertificeerd als Droes-vrij en wordt deze status toegekend.
5. Dieren waarvan de uitslagen dubieus zijn, moeten opnieuw worden getest na 2 tot 3 weken. Indien de tweede uitslag ook dubieus of negatief is, wordt de uitslag als negatief aangemerkt.

6. Een seropositieve uitslag van het bloedmonster geeft aan dat het dier zeer waarschijnlijk blootgesteld is geweest aan de droes bacterie. De infectie kan succesvol zijn opgeruimd, maar er is een kleine kans (10-20%) dat het paard na de infectie de bacterie nog bij zich draagt (=drager). Indien dit het geval is, is dit dier een risicofactor voor mogelijke toekomstige uitbraken.
7. Seropositieve paarden in de droes ELISA test worden verder getest door middel van een droes PCR op een luchtzakspoeling van beide luchtzakken (of een PCR op drie opeenvolgende nasopharyngeale swabs) om een eventuele drager status aan te tonen dan wel onwaarschijnlijk te maken. Indien de PCR negatief is, is het betreffende dier geen drager.
8. Paarden waarvan de PCR uitslag positief is, worden in quarantaine gezet en behandeld tot ze vrij zijn van de bacterie.
9. Nadat alle dieren negatief zijn getest en eventuele dragerdieren succesvol zijn behandeld, wordt het bedrijf gecertificeerd als Droes-vrij en wordt deze status toegekend.

Dit houdt dus in dat alle deelnemende bedrijven met een volledig negatieve uitslag (ofwel direct ofwel na identificeren en succesvol behandelen van dragers) in het eerste jaar de status Droes-vrij krijgen.

2. Preventie van nieuwe droes infecties

1. De preventie komt in dit kader grotendeels neer op het aanhouden van passende voorzorgsmaatregelen om droes niet binnen te halen op het bedrijf.
2. Voor de preventie is een protocol opgesteld, dit betreft het document "Aanpak droes".

3. Jaarlijkse certificering

De in eerste instantie behaalde Droes-vrij status geldt twaalf maanden.

Behoud van deze status

De deelnemer kan aan het einde van de eerste twaalf maanden zijn Droes-vrij status behouden door het opnieuw testen van alle paarden volgens hetzelfde protocol (serologische screening middels droes ELISA met eventueel opvolging van seropositieve paarden).

N.B. als een bedrijf de voorzorgsmaatregelen in het eerste jaar zorgvuldig heeft opgevolgd, is er een grote kans dat er alleen serologische screening nodig is.

Omzetten van Droes-vrij status naar Droes-onverdacht status

- Als een bedrijf zijn dieren niet elk jaar opnieuw serologisch test, wordt zijn status na twaalf maanden van Droes-vrij omgezet naar Droes-onverdacht. Wel dient het bedrijf de voorzorgsmaatregelen tegen insleep van droes te handhaven, zoals weergegeven in het document "Aanpak droes".
- Voor het verkrijgen en behouden van de Droes-onverdacht status is jaarlijks een getekende verklaring nodig van de eigenaar van het bedrijf en de betreffende dierenarts, het document "Droes-onverdacht status – eigen verklaring". Hierin verklaart men dat de protocollen uit het document "Aanpak droes" zijn gevolgd, zullen gevolgd worden en dat er naar beste weten geen droes infecties aanwezig zijn in het bedrijf.

Initieel testprotocol voor alle bedrijven

Als een luchtzakspoeling niet mogelijk is, is het testen van seropositieve paarden met PCR op drie opeenvolgende nasopharyngeale swabs met een week tussentijd toegestaan. Eenmalig genomen neusswabs zijn onvoldoende gevoelig en daarom niet afdoende of om dragerschap uit te sluiten.

Het hertesten van voorheen seronegatieve paarden kan nodig zijn indien deze in contact zijn geweest met dragerdieren tijdens de periode van het identificeren en behandelen van de desbetreffende drager(s). Dit is ter beoordeling van de primair verantwoordelijke dierenarts.

Aanvullende opmerkingen

Rapporteren uitslagen

- Alle laboratoriumuitslagen worden gerapporteerd aan de dierenarts die als inzender vermeld staat.
- Het is de verantwoordelijkheid van de eigenaar van het paard om de eigenaar van het bedrijf te informeren over uitslagen verkregen via en besproken met de dierenarts.
- Uitslagen kunnen niet individueel verstrekt worden aan de eigenaar van het bedrijf als deze niet als inzender vermeld staat.
- Indien na het testen van alle paarden de resultaten negatief zijn, wordt een bordje met de status uitgereikt aan de deelnemer.

Identificatie van dragers

- Indien er tijdens de jaarlijkse serologische screening met eventueel vervolgonderzoek van seropositieve paarden dragerdieren worden geïdentificeerd, dienen tijdens de behandeling van dat paard passende voorzorgsmaatregelen te worden toegepast (zie document "Aanpak droes").
- Wanneer de betreffende drager succesvol behandeld is onder toepassing van de voorgeschreven voorzorgsmaatregelen (onder andere na bevestiging van de dragerstatus zo spoedig mogelijk in isoleren tot na een aantoonbaar succesvolle behandeling) is het hertesten van de andere paarden niet noodzakelijk.
- Indien de voorzorgsmaatregelen niet (geheel) zijn gehandhaafd, of de betreffende dierenarts vindt het noodzakelijk, kan het nodig zijn een deel van of alle eerder seronegatief bevonden paarden na succesvolle behandeling van de drager(s) opnieuw serologisch te testen.

Geaccepteerde testen

- Om een consistente benadering te waarborgen, dienen de testen bij GD uitgevoerd te worden. GD doet er alles aan om de beste testen te gebruiken en zo betrouwbaar mogelijke resultaten te verstrekken.
- GD past de PCR test toe bij monsters van luchtzakspoelingen. PCR is namelijk veel gevoeliger dan de traditionele bacteriologische kweek. Als uw dierenarts de kweek aanbeveelt kan deze eventueel in aanvulling op PCR ingezet worden.
- Voor de PCR worden luchtzakspoelingen geprefereerd boven nasopharyngeale swabs. omdat (1) voor luchtzakspoeling maar één monster nodig is (gepoold monster van beide luchtzakken), en (2) voor het identificeren van dragers PCR op een eenmalige luchtzakspoeling van beide luchtzakken gevoeliger is dan PCR op drie neusswabs. Indien toch gekozen wordt voor neusswabs moeten lange nasopharyngeale swabs gebruikt worden (zie www.GDwebshop.nl).

Certificering

- Een Droes-vrije status wordt alleen verstrekt wanneer alle dieren negatief bevonden zijn op dragerschap volgens de werkwijze van dit programma. Dit wordt gecommuniceerd met de eigenaar van het bedrijf.
- De status is één jaar geldig, vanaf de datum waarop de laatste uitslagen negatief waren.
- Om de Droes-vrij status te behouden dienen alle dieren jaarlijks serologisch getest te worden (serologische screening middels droes ELISA met eventueel opvolging van seropositieve paarden).
- Voor het verkrijgen en behouden van de Droes-onverdacht status is een getekende verklaring nodig van de eigenaar van het bedrijf (deelnemer aan de certificering) en de betreffende dierenarts en het document "Droes-onverdacht status – eigen verklaring". Hierin verklaart men dat de protocollen uit het document "Aanpak droes" zijn gevolgd en dat er naar beste weten geen droes infecties aanwezig zijn in het bedrijf. Dit certificaat moet jaarlijks verlengd worden.

Nieuwe paarden op het bedrijf

- Een quarantaine van nieuwe paarden voor een periode van 3-4 weken na aankomst wordt geadviseerd.
- Van alle nieuwe paarden dient na drie weken na aankomst een bloedmonster te worden genomen om blootstelling aan droes en daarmee een mogelijke drager of recent besmet dier uit te sluiten.
  - Idealiter zou het paard vóór verplaatsing serologisch getest moeten worden en nogmaals in de quarantaine periode van 3-4 weken. Echter, een enkele serologische test na drie weken quarantaine op het nieuwe bedrijf wordt ook toegestaan.
  - Met instemming en ter beoordeling van de verantwoordelijke dierenarts mag een nieuw paard ook eenmalig getest worden voorafgaand aan aankomst op het bedrijf, maar alleen als het paard (1) geen symptomen van droes heeft vertoond in de voorafgaande drie weken en (2) niet in contact is geweest met paarden met klinische symptomen die bij droes zouden kunnen passen. Een quarantaine periode wordt alsnog aangeraden.
- Een PCR test op luchtzakspoelingen (of drie opeenvolgende nasopharyngeale swabs met tussentijd van een week) zijn alternatieve acceptabele methoden om nieuwe dieren te testen.
- Bij positieve uitslagen en bij klinische verdenkingen/bevestiging van droes dient gehandeld te worden volgens het document "Aanpak droes".

Betrokkenheid van meerdere dierenartsen op één bedrijf

- De eigenaar van het bedrijf doet namens alle individuele eigenaren van de paarden (inclusief zichzelf) aanvraag om deel te nemen aan het programma, na overleg met alle eigenaren en dierenartsen die betrokken zijn bij het bedrijf.
- Door of onder verantwoordelijkheid van de verantwoordelijke dierenarts worden van alle paarden monsters genomen en ingestuurd naar GD.
- Bij jaarlijkse serologische bedrijfsscreening dienen alle bloedmonsters binnen een periode van tien dagen te worden afgenomen en ingestuurd naar GD.
- Individuele uitslagen worden aan de insturende dierenarts toegezonden, die vervolgens de eigenaar/eigenaren informeert.
- Let op! In het document “Aanpak droes” wordt geadviseerd om tijdens een uitbraak één dierenarts dan wel de eigenaar van het bedrijf verantwoordelijk te laten zijn voor de coördinatie van testen, isolatie en behandelingsprocedures, ook al wordt het testen en behandelen van individuele paarden uitgevoerd door verschillende dierenartsen.

Veulens

- Veulens hoeven niet apart getest te worden zolang ze bij de merrie aan de voet lopen (de betreffende merrie dient uiteraard wel onderzocht te worden).
- Na het spenen dient het veulen tegelijk met de volwassen paarden getest te worden.

Verplaatsen van paarden (bijvoorbeeld naar en van wedstrijden)

- Deelnemers wordt geadviseerd het document “Aanpak droes” zo goed mogelijk te volgen om het risico op infectie te verkleinen wanneer een paard zich buiten het bedrijf bevindt.
- Elk paard dat na verplaatsing/verblijf elders symptomen vertoont mogelijk passend bij droes dient in quarantaine geplaatst te worden en getest zoals beschreven in het document “Aanpak droes”.
- Het testen van paarden die tijdelijk van het bedrijf af zijn geweest is niet noodzakelijk, mits het document “Aanpak droes” gevolgd is en er, voor zover men weet, geen contact geweest is met paarden verdacht van droes en mits het paard geen symptomen laat zien die zouden kunnen passen bij droes.
- Bij langdurig verblijf (> drie maanden) van een paard op een bedrijf waar passende voorzorgsmaatregelen niet goed worden gehandhaafd, bijvoorbeeld wanneer het paard zich op een bedrijf bevindt zonder Droes-vrij of Droes-onverdacht status, kan het verstandig zijn het paard opnieuw serologisch te testen wanneer het paard het eigen bedrijf weer binnenkomt. Het al dan niet hertesten van zulke paarden is ter beoordeling van de begeleidende dierenarts, eventueel na ruggenspraak met GD.

Verplaatsen van paarden binnen gecertificeerde bedrijven

- Na goedkeuring van de eigenaar van het ontvangende bedrijf en na positief advies van de dierenarts mogen paarden verplaatst worden tussen gecertificeerde bedrijven zonder de dieren nogmaals te testen. Daarbij dient wel vermeld te worden dat het GD programma geen absolute afwezigheid van *S. equi* garandeert. Om deze reden mogen eigenaren van gecertificeerde bedrijven een extra serologische test eisen voordat nieuwe paarden het bedrijf binnenkomen.
- Bedrijven die de droes-vrije status wensen te behouden dienen de jaarlijkse serologische testen zo te plannen dat voor elk paard het interval tussen de serologische onderzoeken niet groter is dan twaalf maanden.

Bij een uitbraak van droes op een gecertificeerd bedrijf

- Alhoewel deelname aan het programma het risico op droes infecties vermindert, kan het risico niet geheel uitgesloten worden. Deelname geeft de bedrijven de best mogelijke kans om vrij te blijven van droes. De bacterie en daarmee de ziekte kan echter via veel verschillende wegen geïntroduceerd worden. Daarom kan deelname niet garanderen dat het bedrijf altijd vrij is en blijft van droes. In het geval van een uitbraak wordt de status niet direct ingetrokken. Bedrijven die verdacht worden van droes of verdacht worden van blootstelling aan *S. equi* dienen hulp in roepen van de dierenarts en de uitbraak zoveel mogelijk te beperken in overleg met hun dierenarts en door middel van het toepassen van het document "Aanpak droes".
- Indien tijdens een droes uitbraak gehandeld is volgens dit document en het document "Aanpak droes", is over het algemeen geen hercertificering nodig in de zin dat alle paarden opnieuw getest moeten worden. Wel kan geadviseerd worden een deel van de paarden opnieuw te testen.

Vaccineren

Het Droes-vrij of Droes-onverdacht programma is een mogelijk alternatief voor vaccineren. Het programma kan niet worden toegepast op bedrijven waar gevaccineerd wordt. De serologische test kan namelijk geen onderscheid maken tussen antistoffen die opgewekt zijn door vaccinatie dan wel infectie.